

Sammanträde torsdagen den 22 mars 2018 kl. 17.10- 19.30

Mötet ajournerades mellan kl. 17.20 – 19.00

§ 1 - § 14 behandlar sekretessärenden

Plats:

§ 1 - § 14 Bodholmsplan 2, plan 9,
Konferensrummet Stora Sky

§ 15 - § 41 Bodholmsplan 2, Medborgarkontoret

Närvarande:

Se sida 2

Dag och plats för justering

28 mars 2018

Bodholmsplan 2

Utses att justera

Lorena Delgado (V)

Jan Jönsson (L)

Lorena Delgado (V)

Ordförande

Jan Jönsson (L)

Justerare

Maria Nilsson

Nämndsekreterare

Beslutande

Ledamöter

Lorena Delgado (V) ordf.
Jan Jönsson (L) vice ordf.
Salar Rashid (S)
Liliane Svensson (S)
Ababacarr Jammeh (S)
Birgitte Isberg (S)
Sara Grolander (MP)
Minna Liewendahl (MP)
Elisabeth Johnson (M)
Eva Rüdlinger (M)
Arslan Bicen (M)
Bengt Johansson (M)
Cecilia Carpelan (L)

Tjänstgörande ersättare

Övriga närvarande

Ersättare

Jamila Hassan Khali (S)
Roger Isaksson (S)
Mariam Asghari (S)
Daniel Augustin Vencu Velasques Castro (S)
Halit Azizoglu (MP)
Christian Cordéus (MP)
Rudy Espinosa (V)
Göran Kindvall (M)
Marie-Louise Olofsson (M) § 1 - § 14
Zazan Sanli (L)
Erik Sihlberg (C)

Tjänstemän

Stefano Prestinoni, tf stadsdelsdirektör
Maria Nilsson, nämndsekreterare
Anna Mattsson, avdelningschef
Andreas Thorstensson, avdelningschef
Sara Heppling Trygg, avdelningschef § 15 - § 41
Theres Nordblad, utvecklingschef

Personalföreträdare

Luis Diaz, Kommunal
Irene Holm, Kommunal

Stadsdelsnämnden började sammanträdet kl. 17.00 med att behandla ärenden som var sekretessbelagda. Ärenden och protokoll finns förvarat på stadsdelsförvaltningen. Dessa beslut, § 1 - § 14, finns inte med i den version av protokollet som publiceras på internet, eller distribueras i pappersform. Protokollföringen från den öppna delen av mötet börjar därför med § 15.

Efter genomgång av sekretessärenden ajournerades sammanträdet. Innan sammanträdet startade igen var det allmänhetens frågestund, denna startade kl. 18.00.

Efter ajournering återupptogs sammanträdet kl. 19.00.

- Malin Lehammer, Polisen, informerade om revideringen av samverkansöverenskommelsen mellan Skärholmens stadsdelsförvaltning och lokalpolisområde Skärholmen.
- Fyra medborgare presenterade sina respektive medborgarförslag.

**§ 15 Genomgång av närvarande ledamöter samt val av
protokollsjusterare och datum för justering**

Beslut

Lorena Delgado (V) och Jan Jönsson (L) utsågs att justera dagens protokoll § 15- § 41. Justering sker på Bodholmsplan 2 den 28 mars 2018.

§ 16 Godkännande av dagordning**Beslut**

Stadsdelsnämnden fastställer dagordningen i enlighet med förslag till beslut.

En övrig fråga anmäldes:

- Varför ökar avslagen till äldreboenden i Skärholmen? skrivelse från Moderaterna.

**§ 17 Anmälan av protokollsjustering,
sammanträdesprotokoll 3/2018-02-22, § 12-§ 28****Beslut**

Godkänna anmälan av protokollsjusteringen av sammanträdesprotokoll 3/2018-02-22, § 12-§ 28 med tillägget att Arslan Bicen var ordinarie och Göran Kindvall ersättare för Moderaterna.

Ärendet

Föreligger protokollsjustering sammanträde 3/2018-02-22, § 12-§ 28, § 15-§ 42, justerat 2018-03-01.

Beslutsgång

Ordföranden Lorena Delgado (V) yrkar att anmälan av protokollsjusteringen av sammanträdesprotokollet godkänns med tillägget att Arslan Bicen var ordinarie och Göran Kindvall ersättare för Moderaterna.

§ 18 Samlingsärende: 44 medborgarförslag om ordningsvakter, trygghetsnummer och kameraövervakning i Skärholmens stadsdelsnämndsområde

-medborgarförslag

Beslut

Lämna medborgarförslaget till förvaltningen för beredning.

Ärendet

Föreligger medborgarförslag,
dnr 1.2.4./117-2018.

Beslutsgång

Ordföranden Lorena Delgado (V) yrkar på att lämna medborgarförslaget till förvaltningen för beredning och hör enhälligt bifall därtill.

§ 19 Papperskorgar längs Mälaren

- Medborgarförslag

Beslut

Lämna medborgarförslaget till förvaltningen för beredning.

Ärendet

Föreligger medborgarförslag,
dnr 1.2.4./124-2018.

Beslutsgång

Ordföranden Lorena Delgado (V) yrkar på att lämna medborgarförslaget till förvaltningen för beredning och hör enhälligt bifall därtill.

§ 20 Skapa ett Folkets kulturhus i Panncentralen i Bredäng

- Medborgarförslag

Beslut

Lämna medborgarförslaget till förvaltningen för beredning.

Ärendet

Föreligger medborgarförslag,
dnr 1.2.4./185-2018.

Beslutsgång

Ordföranden Lorena Delgado (V) yrkar på att lämna medborgarförslaget till förvaltningen för beredning och hör enhälligt bifall därtill.

Särskilt uttalande

Ordförande Lorena Delgado (V) anmäler för Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet ett särskilt uttalande enligt bilaga.

Bilaga

Särskilt uttalande, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Bilaga, särskilt uttalande, Socialdemokraterna, Miljöpartiet
och Vänsterpartiet

Skärholmens stadsdelsnämnd 2018-03-22

Lorena Delgado m.fl (V)
Salar Rashid m.fl (S)
Sara Grolander m.fl (MP)

Dnr. 1.2.4./185-2018

Särskilt uttalande

Ett rikt föreningsliv är viktigt för området och vi ser samtidigt att det finns ett stort behov av att utveckla mötesplatser där föreningar kan mötas, utvecklas och verka. Vi i majoriteten har därför under mandatperioden verkat för att möjliggöra ett Folkets hus/kulturhus i Skärholmen både inom stadsutvecklingsprojektet Fokus Skärholmen och i samarbete med kulturförvaltningen. Vi är därför glada att frågan engagerar.

§ 21 Anordna Grön Hjälte-dagen 2018

- Svar på medborgarförslag

Beslut

Nämnden godkänner förvaltningens svar på medborgarförslaget.

Ärendet

Föreligger förvaltningens svar på medborgarförslag, dnr 1.2.4./965-2017.

I ett medborgarförslag lägger en medborgare fram ett förslag om att anordna Grön hjälte-dagen i stadsdelsnämndsområdet under våren 2018 och frågar om möjligheten att få ekonomisk ersättning för att täcka omkostnader kring arrangemanget.

Förvaltningen föreslår nämnden att besluta att avsätta medel från parkdriftsbudgeten för att täcka arrangemangets omkostnader, samt bistå med kommunikation genom förvaltningens kanaler och omhändertagande av insamlat skräp.

Beslutsgång

Ordföranden Lorena Delgado (V) yrkar på att godkänna förvaltningens svar på medborgarförslaget och hör enhälligt bifall därtill.

§ 22 Uppmärksamma biologiska mångfaldens dag med ett offentligt arrangemang

- Svar på medborgarförslag

Beslut

Nämnden godkänner förvaltningens svar på medborgarförslaget.

Ärendet

Föreligger förvaltningens svar på medborgarförslag, dnr 1.2.4./969-2017.

I ett medborgarförslag föreslås att förvaltningen uppmärksammar biologiska mångfaldens dag, den 22 maj 2018. Förvaltningen föreslår ett samarrangemang med miljöförvaltningen, där fågelholkar delas ut till ett antal förskolor inom stadsdelsområdet under våren och sätts upp tillsammans med förvaltningens parkdriftspersonal på biologiska mångfaldens dag. Föreningar som vill anordna andra arrangemang uppmanas att söka föreningsbidrag.

Beslutsgång

Ordföranden Lorena Delgado (V) yrkar på att godkänna förvaltningens svar på medborgarförslaget och hör enhälligt bifall därtill.

§ 23 LSS-boendet på Odd Fellowvägen 26

- Svar på skrivelse

Beslut

Nämnden godkänner förvaltningens svar på skrivelsen.

Ärendet

Föreligger förvaltningens svar på skrivelse,
dnr 2.6./1131-2017.

Moderaterna ställer i en skrivelse till förvaltningen två frågor som rör ett LSS-boende på Odd Fellowvägen 26 med anledning av att det står tomt sedan årsskiftet 2016/2017. Förvaltningen har varit i kontakt med fastighetskontoret och uttryckt intresse för lokalerna. Fastighetskontoret har påtalat detta för nuvarande hyresgäster (Nytida AB) som meddelat att de inte har någon avsikt att säga upp hyresavtalet samt att det finns planer på att driva verksamhet i lokalerna framöver. Utifrån detta så ser förvaltningen ingen anledning att gå vidare i frågan.

Beslutsgång

Ordföranden Lorena Delgado (V) yrkar på att godkänna förvaltningens svar på skrivelsen och hör enhälligt bifall därtill.

§ 24 Utvärdering av vikariepool

Beslut

Ärendet återremitteras till förvaltningen.

Ärendet

Föreligger förvaltningens tjänsteutlåtande,
dnr 1.1./120-2018

Utifrån ett stegrande sjukskrivningstal inom förskolan fick förvaltningen under hösten 2016 i uppdrag av stadsdelsnämnden att prova på att ha fasta vikarier ute i verksamheterna.

Stadsdelen har, som övriga kontaktade kommuner, provat ett traditionellt sätt att arbeta med en vikariepool och fasta vikarier. De sammanvägda erfarenheterna är samstämmiga i att utfallet inte visar på någon tydlig likvärdighet eller ökad kvalitet.

Förvaltningen föreslår att Skärholmens stadsdelsnämnd avvaktar resultatet av Norrmalms och Östermalms pilotverksamhet för att därefter besluta om hur stadsdelens vikarieförsörjning ska se ut.

Beslutsgång

Ordföranden Lorena Delgado (V) yrkar på återremittering av ärendet till förvaltningen för att förvaltningen ska utreda följande punkter:

- Varför valde förvaltningen den modellen och inte en renodlad vikariepool?
- Hur skiljde sig arbetsbeskrivningen för personalen som anställdes som extra resurs?
- Vad hade personalen för utbildningsnivå/erfarenhet?
- Hur gick rekryteringen till?
- Vad gick uppdraget ut på?
- Hur resonerar facket kring testet?

- Hur mycket timmar till annan bemanning sparades?
- Jämförelse i tid mellan att ha en person tillgänglig och att kalla in personal.
- Kostnadskalkyl som tar in fler aspekter, såsom sparade kostnader till bemanningsföretag.

Ordförande Lorena Delgado (V) hör bifall till förslaget om återremittering av ärendet till förvaltningen.

§ 25 Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete enligt verksamhetsplan 2018**Beslut**

Stadsdelsförvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens ledningssystem för kvalitetsarbete och lägger dem till handlingarna

Ärendet

Föreligger förvaltningens tjänsteutlåtande, dnr 1.2.1./140-2018.

Utifrån stadsdelsnämndens beslut om verksamhetsplan 2018 tar berörda enheter fram ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete för sina brukare.

Insatser inom socialtjänsten, hälso- och sjukvården och verksamheter för stöd och service till personer med funktionsnedsättning ska vara av god kvalitet och präglas av trygghet, värdighet, valfrihet och delaktighet. För att säkerställa och fortlöpande förbättra kvaliteten inom dessa verksamheter ansvarar stadsdelsnämnden för att det finns ett ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete, enligt Socialstyrelsen föreskrifter och allmänna råd.

Beslutsgång

Ordföranden Lorena Delgado (V) yrkar på förvaltningens förslag till beslut och hör enhälligt bifall därtill.

§ 26 Månadsrapport per februari 2018**Beslut**

Nämnden godkänner förvaltningens förslag till månadsrapport.

Ärendet

Föreligger förvaltningens tjänsteutlåtande, dnr 1.2.1./141-2018.

För flertalet av verksamhetsområdena redovisar förvaltningen en budget i balans. För verksamhetsområdet stöd och service till personer med funktionsnedsättning prognosticeras ett överskott om 1 mnkr. För beställarenheten prognosticeras ett underskott om 3,3 mnkr hänförligt till insatstyperna personlig assistans enl. LSS och boendeplaceringar utanför LOV. Förvaltningen arbetar kostnadsmedvetet och rättssäkert och fokus ligger på omförhandlingar av boendeplaceringar utanför LOV i syfte att nå en budget i balans.

Beslutsgång

Ordföranden Lorena Delgado (V) yrkar på förvaltningens förslag till beslut och hör enhälligt bifall därtill.

§ 27 Boendeplanering för äldre i regionen västra Stockholm**Beslut**

1. Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens anmälan av boendeplanering för äldre i regionen Västra Söderort.
2. Stadsdelsnämnden godkänner boendeplaneringen för äldre i regionen Västra Söderort.

Ärendet

Föreligger förvaltningens tjänsteutlåtande,
dnr 7./150-2018.

Stadsdelsförvaltningarna Skärholmen, Hägersten-Liljeholmen och Älvsjö har enligt uppdrag från äldreförvaltningen reviderat den gemensamma äldreboendeplanen för regionen Västra Söderort.

Förvaltningarna ser att det finns behov av profil-/vård- och omsorgboende för äldre med missbruksproblematik, äldre hemlösa och äldre personer med psykisk ohälsa. Behov finns även av vård- och omsorgsboende för yngre personer med demenssjukdomar.

För närvarande är det en bra balans mellan behoven och efterfrågan på platser avseende dagverksamhet med demensinriktning. Behoven bedöms öka något på sikt.

Skärholmens stadsdelsförvaltning föreslår att nämnden godkänner boendeplaneringen för äldre i regionen Västra Söderort.

Beslutsgång

Ordföranden Lorena Delgado (V) yrkar på förvaltningens förslag till beslut och hör enhälligt bifall därtill.

§ 28 Modernisering av sociala system**Beslut**

Stadsdelsnämnden beslutar att lämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Ärendet

Föreligger förvaltningens tjänsteutlåtande, dnr 1.5.1./1087-2017.

Förvaltningen ställer sig positiv till remissen ”modernisering av sociala system”. Förvaltningen gör vissa medskick som förvaltningen anser är prioriterade områden att ha med vid ett införande av sociala system. Stockholm stad behöver besluta om gemensamma arbetssätt utifrån de lagar och riktlinjer som finns. Idag arbetar stadsdelsförvaltningarna på olika sätt. Det är också viktigt att enkelt kunna få fram uppföljning- och statistikrapporter så att man inte behöver göra manuella beräkningar eller föra statistik på annan plats än i det sociala systemet.

Beslutsgång

Ordföranden Lorena Delgado (V) yrkar på förvaltningens förslag till beslut och hör enhälligt bifall därtill.

**§ 29 Svar på remissen ”Strategi för en äldrevänlig stad –
underlag till program”****Beslut**

Stadsdelsnämnden beslutar att lämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Ärendet

Föreligger förvaltningens tjänsteutlåtande,
dnr 1.5.1./1130-2017.

Andelen äldre i befolkningen ökar såväl i Stockholms stad som i övriga landet och i stora delar av världen. Idag bor cirka 140 000 personer som är över 65 år eller äldre i staden och det förväntas öka med drygt 90 000 personer till år 2040. År 2015 var Stockholms stad med och grundade the European Covenant on Demographic Change som syftar till att främja äldrevänliga städer inom Europa. En äldrevänlig stad kan definieras som en för äldre, med varierande behov och förutsättningar, tillgänglig och inkluderande stad med en utemiljö och samhällsservice som möjliggör ett aktivt liv, såväl fysiskt som socialt och samhällsgemensamt, också under ålderdomen.

Utifrån det har Äldrenämnden fått i uppdrag att ta fram ett underlag till program för en äldrevänlig stad vilket resulterat i den Strategi för en äldrevänlig stad som behandlas i detta tjänsteutlåtande. Förvaltningen är överlag positiv till Strategin för en äldrevänlig stad och delar många av de synpunkter och förslag som presenteras.

Förslag till beslut

Ledamoten Elisabeth Johnson (M) anmäler för Moderaterna, Liberalerna och Centerpartiet, som sitt ersätтарыtrande, ett förslag till beslut enligt bilaga 1.

Beslutsgång

Ordföranden Lorena Delgado (V) yrkar på förvaltningens förslag till beslut. Ordföranden Lorena Delgado (V) hör att det finns två förslag till beslut, förvaltningens samt Moderaternas, Liberalernas och Centerpartiets, som sitt ersättaryttrande. Hon ställer dessa två förslag mot varandra och hör bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Särskilt uttalande

Ledamoten Liliane Svensson (S) anmäler för Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet ett särskilt uttalande enligt bilaga 2.

Reservation

Elisabeth Johnson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag till beslut.

Bengt Johansson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag till beslut.

Eva Rüdlinger (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag till beslut.

Arslan Bicen (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag till beslut.

Jan Jönsson (L) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag till beslut.

Cecilia Carpelan (L) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag till beslut.

Erik Sihlberg (C) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag till ersättaryttrande.

Bilaga 1

Förslag till beslut, Moderaterna, Liberalerna samt Centerpartiet, som sitt ersättaryttrande.

Bilaga 2

Särskilt uttalande, Socialdemokraterna.

Bilaga 1: Förslag till beslut, Moderaterna, Liberalerna samt Centerpartiet, som sitt ersättaryttrande.

Skärholmen SDN
2018-03-22

Svar på remissen "Strategi för äldrevänlig stad - underlag till program"

Elisabeth Johnson m.fl (M)
Jan Jönsson m. fl (L)
Erik Sihlberg (C)

Vi yrkar gemensamt att:

- 1. Stadsdelsnämnden godkänner i huvudsak förvaltningens förslag "Strategi för en äldrevänlig stad – underlag till program".**
- 2. Därutöver anføres följande:**

Alla stockholmare ska kunna åldras med frihet, självbestämmande och värdighet. Äldre ska respekteras för sin individualitet och sina livsval. Möjligheten att påverka sitt eget liv ska inte försämrats bara för att man blir gammal.

I sin budget för 2017 skrev majoriteten följande: "De stora behoven ställer fortsatta krav på samplanering mellan stadsdelsnämnderna och krav på samordning av äldrenämnden. För att säkra långsiktighet och stabilitet i arbetet ska äldrenämnden under 2017 ta fram ett program för framtidens äldreomsorg".

Enligt förvaltningens tjänsteutlåtande har "detta utvecklats till att ta fram ett underlag till ett program för en "Äldrevänlig stad". Arbetet ska således gälla alla äldre, oavsett om de har äldreomsorg eller inte."

Det föreliggande dokumentet utgör, som förvaltningen anför, ett underlag till en strategi för en äldrevänlig stad, inte en färdig strategi. Men med reservation för att vi inte känner till exakt vad strategin kommer att innehålla finns det utifrån förevarande ärende skäl att anta att den kommer att vara väsentligen annorlunda än ”ett program för framtidens äldreomsorg”. De fokusområden som lyfts i underlaget och som utgår från WHO:s definitioner på en äldrevänlig stad berör knappt omsorgssidan.

Begreppet ”program för framtidens äldreomsorg” leder tankarna till ett genomtänkt och sammanhållet program för stadens äldreomsorg, där förebyggande verksamhet, hemtjänst, boende, hemsjukvård och även samverkan med landstinget finns som naturliga och sammanhållande delar. Det ter sig inte sannolikt att detta kommer att vara fokus för strategin för en äldrevänlig stad.

Idén att ta fram en strategi för en äldrevänlig stad är lovvärd. Staden behöver bli bättre anpassad för alla äldre, såväl de som har äldreomsorg som de som inte har det. Livsvillkoren för alla äldre – även dem som inte har äldreomsorg - behöver uppmärksammas mer.

Att ta fram en strategi för en äldrevänlig stad står inte i konflikt med, men kan heller inte ersätta, ett program för framtidens äldreomsorg. Därför bör arbetet med ett sådant program återupptas. Ett sådant program kan innebära en mer sammanhållen omsorgskedja och långsiktig planering för hur vi ska hantera en ökande åldrande befolkning.

Angående underlaget och det kommande arbetet har vi följande specifika synpunkter:

Vi vill betona vikten av att involvera fler äldre i arbetet med strategin och inte minst nå äldre i de stadsdelar där färre äldre engagerar sig i traditionella pensionärsorganisationer. Även

om den workshop som anordnades med äldre innehöll för få deltagare för att några mer omfattande slutsatser ska kunna dras så bekräftar ändå resultaten att trygga och anpassade bostäder och en bra äldreomsorg är viktiga frågor för många äldre. Detta understryker betydelsen av att dessa perspektiv inte tappas ur sikte.

Frågan om samverkan med landstinget saknas i princip helt. Detta ter sig svårbegripligt, i synnerhet eftersom landstingets ansvarsområden sjukvård och kollektivtrafik är avgörande för en värdig och bra ålderdom. Även om staden inte har rådighet över dessa områden måste arbetet med en äldrevänlig stad självklart innefatta dialog och samverkan med landstinget.

Analysen av inkomstfördelning är tunn och måste kompletteras med uppgifter som inte finns i hållbarhetskommisionens rapporter. En fråga som är av avgörande betydelse för många personer när de tänker på sitt åldrande är pensionerna. Pensionerna – förvisso en statlig fråga - påverkar naturligtvis frågan om vilken levnadsstandard, service osv som man kan rimligtvis förvänta sig som äldre oavsett inkomst, och vad som bör kunna variera utifrån betalningsförmåga.

Underlaget refererar till statliga utredningar som SOU 2008:113, SOU 2015:85 och SOU 2017:21. Det är förvånande att man inte refererar till Ds 2017:12 som ju innehåller skarpa förslag inom såväl boende som hemtjänst.

Anhörigperspektivet saknas helt, vilket också är förvånande med tanke på att många av de anhöriga själva är äldre. Det är anmärkningsvärt att situationen för kvinnor som utför informell omsorg åt personer utanför det egna hushållet tas upp men inte situationen för dem som vårdar anhöriga. Inte minst med tanke på att det finns en stark jämställdhetsaspekt på de anhörigas situation borde denna aspekt ha lyfts fram tydligare.

Arbetet mot åldersdiskriminering är viktigt för en äldrevänlig stad. Det är också något som de äldre själva lyfter fram i workshopen. Trots en mycket ambitiös retorik från majoritetens sida i frågor som rör diskriminering och mänskliga rättigheter konstaterar vi att stadens faktiska arbete mot åldersdiskriminering inte är särskilt omfattande. Staden måste bland annat öka möjligheterna för äldre arbetstagare att stanna kvar i arbetslivet.

En fråga som också påverkar de äldres förmåga och vilja att stanna kvar i arbetslivet längre är de ekonomiska incitamenten. Att höja skatterna för äldre som arbetar, som regeringen och majoriteten har gjort, bidrar knappast till en stad där äldre arbetstagare känner sig välkomna och uppskattade. I en äldrevänlig stad är det givetvis också lätt för äldre att starta och driva företag.

I underlaget anges det: ”Deltagarna förmedlade en osäkerhet kring om de verkligen kommer att få hjälp den dag de behöver det.” Det visar på behovet av att en äldrevänlig stad kan garantera att äldre får den hjälp de behöver. Det här är centrala frågor för en äldrevänlig stad som inte får förbises till förmån för mer abstrakta och symboliska fokusområden.

Punkten 1c om framtagande av program framstår som central, i ljuset av att föreliggande dokument endast är ett underlag. Då är det märkligt att beskrivningen av den kommande processen är mycket tunn. Vi hade förväntat oss en tydligare färdplan framåt.

Vi upprepar vikten av att även äldre som inte nås av traditionella former av intressepolitisk påverkan kan göra sin röst hörd. Det arbete med lokala utvecklingsplaner och medborgarbudget som majoriteten har bedrivit inom andra områden riskerar dock att bli en övning i symbolpolitik och falska förespeglningar snarare än verklig påverkan.

Det är något anmärkningsvärt att rubriken ”involvering av yrkesaktörer” huvudsakligen handlar om kommunikation nedåt, och inte om själva framtagandet av programmet. Den professionsworkshop som förvaltningen anordnade involverade endast deltagare från äldreomsorgen, trots att strategiarbetet har ett brett anslag där frågor som rör den fysiska stadsmiljön tar stor plats. För att ambitionerna om en äldrevänlig stad ska kunna förverkligas måste arbetet med strategin inte bara förankras hos, utan också tas fram av den samlade kompetens som finns i staden.”

Bilaga 2, särskilt uttalande, Socialdemokraterna

Skärholmens stadsdelsnämnd 2018-03-22

Salar Rashid m.fl (S)
Lorena Delgado m.fl (V)
Sara Grolander m.fl (MP)

Dnr.1.5.1/1130-2017

**Svar på remissen ”Strategi för en äldrevänlig stad –
underlag till program”.**

Särskilt uttalande

Vi anser det vara glädjande och ett mycket bra initiativ, att Stockholms stads äldrenämnd tagit ett stort grepp och har tagit fram ett underlag till program som ska gälla alla äldre. Tanken med äldrevänlig stad är att det är ett mer omfattande och ambitiösare program än bara en plan för äldreomsorgen.

IT- frågor

Det är bra att man i större utsträckning än i dag aviserar en större användning av elektronisk teknik än vad som görs i dag. Det finns många områden där man kan använda sig av denna teknik, varav inköp av matvaror är ett av dessa användningsområden. Det skulle också i det fall man har hemtjänst kunna vara ett verktyg för dem, så att man på det viset kan få en bättre arbetsmiljö.

I framtiden kommer säkert många ha sina smarta telefoner och vara väl bekant med IT. Men teknik får aldrig ersätta mänsklig kontakt. Vet vi i dag hur pensionen kommer att räckas till att ha dator, bredband och en skrivare, som kan behövas i sammanhanget?

Cykelbanor

Det finns mycket att göra för att få ett bättre samhälle för alla där även äldre med funktionsnedsättning kan ingå. Att uppmuntra cykling är bra, men det måste vara säkert för gångtrafikanter. Därför är det viktigt anser vi att gång – och cykelbanor separeras. Om man har svag hörsel och en cyklist kommer svischande förbi en, så kan man bli rädd och tappa balansen.

Stockholms lokaltrafik.

När det gäller vissa områden, såsom att färdas med allmänna kommunikationer, så är det ju Stockholms läns Landsting som har ansvaret för detta. Många upplever det som väldigt jobbigt att åka framför allt T-bana. Allt för ofta är det hissar som inte fungerar, rulltrappor som det är fel på och det är på vissa stationer ont om sittplatser på perrongerna. Det är viktigt att man kan lita på att hissar m m fungerar. Det är också viktigt att man kan få sätta sig ner och vila sig när man väntar på att få åka.

Annat som kan upplevas som frustrerande är, att på vissa stationer är det mycket folk som rör sig. Stress och jäkt gör att man kanske inte tar hänsyn till de som har svårt för att gå och då blir dessa personer rädda för att ramla på grund av att någon oavsiktligt skulle kunna knuffa till dem. Därför borde det vara tydliga uppmaningar, att man ska ta hänsyn. Dessutom den uppmaning, som idag finns vid speciella sittplatser för de som behöver en sittplats respekteras väldigt sällan och bör därför tydliggöras. I äldrenämnden har ju partierna KD, M och L med ersättaryttrande från C aviserat att samverkan med Landstinget saknas helt. Vi ser fram emot att det moderatstyrda Landstinget tar initiativ till att medverka i denna fråga.

Övrigt

I programmet finns det sådant som att förändra attityder och annat som är av praktiskt genomförbara åtgärder. Att göra det möjligt att människor av alla åldrar kan få möjlighet att göra saker gemensamt är ett sätt att bryta isolering och få förståelse för varandra. Vissa åtgärder kan implementeras omedelbart och kostnaden är försumbar i sammanhanget. Det gäller till exempel det i programmet beskrivna IT- värddar och volontärer. Men också inom kulturområdet bör det finnas arrangemang som kan locka deltagare i alla åldrar.

För att göra alla delaktiga, så kan man göra trygghetsvandringar och medborgardialoger på växelvis dagtid och kvällstid. Fler sittplatser och toaletter är också sådant som kan åtgärdas tämligen snart. Många äldre använder sig numera av en rollator. Våra äldre fastigheter är inte byggda för att man på ett säkert sätt ska kunna ställa ifrån sig en rollator innanför porten. Det finns ofta ett cykelstall och ett utrymme för barnvagn. Det är nödvändigt att det finns ett utrymme för en rollator också tycker vi. För våra kommunala bostadsbolag så bör det vara en åtgärd att se till detta vid nybyggnation och ombyggnader i fastigheter.

Vissa åtgärder tar lite längre tid att förverkliga och kostar en del. Där måste människans behov och tillgänglighet stå i fokus och prioriteras, anser vi.

§ 30 Svar på remissen Riktlinjer för barnsäkerhet i stadens förskolor**Beslut**

Stadsdelsnämnden beslutar att lämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Ärendet

Föreligger förvaltningens tjänsteutlåtande, dnr 1.5.1./029-2018.

Stadsdelsnämnden har av kommunstyrelsen fått remiss gällande ”Riktlinjer för barnsäkerhet i stadens förskolor”.

Utbildningsnämnden har på uppdrag av kommunfullmäktige tagit fram ett förslag till riktlinjer för barnsäkerhet för Stockholms stads kommunala förskolor. Syftet med riktlinjerna är att säkerställa en god och likvärdig barnsäkerhet för alla barn i de kommunala förskolorna. I riktlinjerna beskrivs ansvarsfördelningen mellan de olika nivåerna i staden samt samverkan med andra myndigheter och intressenter.

Förvaltningen är positiv till förslaget med gemensamma riktlinjer då de skapar en likvärdighet i staden gällande arbetet med barnsäkerhet.

Beslutsgång

Ordföranden Lorena Delgado (V) yrkar på förvaltningens förslag till beslut och hör enhälligt bifall därtill.

Särskilt uttalande

Ordförande Lorena Delgado (V) anmäler för Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet ett särskilt uttalande enligt bilaga.

Bilaga

Särskilt uttalande, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Bilaga, särskilt uttalande, Socialdemokraterna. Miljöpartiet och Vänsterpartiet

Skärholmens stadsdelsnämnd 2018-03- 22

Salar Rashid m.fl. (S)
Lorena Delgado m.fl. (V)
Sara Grolander m.fl. (MP)

Dnr.1.5.1./029-2018**Svar på remissen ”Riktlinjer för barnsäkerhet i stadens förskolor”.****Särskilt uttalande**

Vi delar förvaltningens uppfattning sådan den är uttryckt i remissvaret, men saknar ett stycke som behandlar värnandet av barns integritet då de vistas i de kommunala förskolorna, till exempel vad gäller fotografering. Denna aspekt är även relevant ur ett säkerhetsperspektiv då omedveten automatisk geotagging kan bidra till att avslöja ett barns vistelseort om en sådan bild kommer i orätta händer, exempelvis genom att ha laddats upp på internet. Att ha centralt antagna riktlinjer vad gäller hur de kommunala förskolorna ska tillse skyddet av barnens integritet skapar en tydlighet om vad som gäller för alla som arbetar inom förskolan, samt sänder en signal om att värnandet av barns integritet ses som en viktig del av en säker förskola. Det skapar även en tydlighet gentemot föräldrarna till barnen i förskolan, vilket kan öka acceptansen och därmed även efterlevnaden av desamma.

Vi skulle även vilja se att ett antal förtydliganden och tillägg arbetas in i de föreslagna riktlinjerna. Det gäller avsnitten *Dokumentation av barns närvaro* (s. 6), *Nyanställningar* (s. 6) och *Oönskade händelser* (s. 10). Dessa beskrivs nedan.

Dokumentation av barns närvaro

I detta stycke behandlas enbart barns närvaro och hur denna ska dokumenteras. Det saknas riktlinjer för vilka rutiner som ska gälla vid barns oanmälda frånvaro. Vi menar att sådana bör finnas, till exempel att vårdnadshavaren/-havarna då snarast ska kontaktas. Detta är viktigt då personalen på förskolan mycket väl kan vara de första att ana att allt inte står rätt till, och som kan slå larm, om något hänt som gör att den eller de vårdnadshavare som har hand om barnet plötsligt blir oförmögna att göra detta, exempelvis på grund av sjukdom eller olycka.

Nyanställningar

Till detta stycke skulle vi vilja se ett tillägg till den första meningen så att den istället lyder ”Förskolechefen ansvarar för att registerkontroll genomförs vid varje anställning av personal som ska arbeta med barn eller i barns närhet inom förskolan.” En sådan formulering skulle i så fall innefatta samtliga som kommer i kontakt med barnen på förskolan, exempelvis köks- och ekonomipersonal. Detta är viktigt då även dessa personer kan ha mycket kontakt med barnen under deras dag på förskolan trots att det inte är deras primära arbetsuppgift.

Oönskade händelser

I det andra stycket i detta avsnitt anser vi att formuleringen om rutiner vid hämtning av barn bör stärkas. Formuleringen ”För att undvika oönskade händelser i samband med att barn hämtas från förskolan är det viktigt att förskolan är väl insatt i vårdnadshavares önskemål” är tvetydig och lämnar öppet för att tolkas som att det räcker med att förskolan har en dialog med en av vårdnadshavarna. Vi menar att det är viktigt att förskolan tillser att den har en överenskommelse vad gäller barnets vistelse på förskolan som samtliga vårdnadshavare ställer sig bakom. Vi anser också att ordvalet ”önskemål” i sammanhanget är olyckligt. Vårdnadshavarnas relation till förskolan regleras av överenskommelser förskolan och vårdnadshavarna emellan, överenskommelser som förvisso gärna, i möjligaste mån, ska överensstämja med

vårdnadshavarnas önskemål. Vi anser därför att första meningen i andra stycket i avsnittet *Oönskade händelser* hellre ska formuleras ”*För att undvika oönskade händelser i samband med att barn hämtas från förskolan är det viktigt att förskolan är väl insatt i samtliga vårdnadshavares önskemål, i förekommande fall även hur rätten till vårdnad är fördelad, samt vilka överenskommelser som finns vad gäller barnets förskolevistelser vårdnadshavarna emellan.*”

Det är av vikt att samtlig personal har god kännedom om vilka som har rätt att hämta barnet och när. Avvikelse ifrån gällande överenskommelse om hämtning ska vara föranmäld. Detta är särskilt viktigt vid vårdnadstvister eller befarat olaga bortförande av barn. Det ska därför finnas antecknat, med namn och bild, vilka som har rätt att hämta barnen bland förskolans papper rörande barnet, exempelvis i barnets pärm. I synnerhet då det handlar om personer som hämtar barnen mera sällan är det viktigt att personalen kan försäkra sig om att de lämnar barnet till rätt person genom att de har en bild att luta sig mot. Samtlig personal ska vara införstådd med vad som gäller och var de snabbt och enkelt kan hitta denna information.

§ 31 Motion om mer kultur för äldre**Beslut**

1. Stadsdelsnämnden beslutar att lämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Omedelbar justering.

Ärendet

Föreligger förvaltningens tjänsteutlåtande,
dnr 1.5.1./080-2018.

I motionen föreslås att Äldrenämnden tillsammans med stadsdelsnämnderna skapar kontakt och förmedlar utbyte mellan den civila kultursektorn och stadens äldreomsorg med syfte att öka äldres tillgång till kultur.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget om en utökad samverkan med den civila kultursektorn. Beslutet om när och hur samlingslokalerna ska användas måste få fattas på enhetsnivå utifrån vad som fungerar bäst för verksamheten just då. Förvaltningen anser även att äldreförvaltningen bör samordna och hålla ihop arbetet med att skapa/utöka kontaktytorna till den civila kultursektorn.

Beslutsgång

Ordföranden Lorena Delgado (V) yrkar på förvaltningens förslag till beslut och hör enhälligt bifall därtill.

Ersättaryttrande

Ersättaren Erik Sihlberg (C) anmäler för Centerpartiet ett ersättaryttrande enligt bilaga.

Bilaga: ersättaryttrande, Centerpartiet

Skärholmens Stadsdelsnämnd 2018-03-22

motion om mer kultur för äldre

Erik Sihlberg (c), ersättaryttrande.

Jag tackar för förvaltningens svar, och anför därutöver följande:

Livet ska inte behöva vara tråkigt och kulturlöst för att man har hamnat på ett äldreboende, och med det här förslaget skulle fler äldre kunna njuta av gratis kultur. Många äldreboenden har tomma lokaler samtidigt som boende efterfrågar mer kultur och kulturutövare önskar lokaler att öva i. Alla vinner på att musiker kan öva och då samtidigt bjuda de äldre på kulturupplevelser, men självklart måste det ske på de äldres och den enskilda verksamhetens villkor. Att forskningen därtill har visat att kulturell stimulans kan ha positiv effekt på demenstillstånd blir ytterligare en uppsida med konceptet.

Att såväl Skärholmens stadsdelsförvaltning som andra stadsdelar nu är positiva till förslaget gör att vi nu har kommit ett steg närmare mot en ännu bättre äldrevård och utbyggd kultursektor!

**§ 32 Stockholms stads program för alkohol-, narkotika-,
dopnings- och tobakspolitiken 2018-2021,****Beslut**

Stadsdelsnämnden beslutar att lämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Ärendet

Föreligger förvaltningens tjänsteutlåtande,
dnr 1.5.1./081-2018.

På uppdrag av kommunfullmäktige har socialnämnden utarbetat ett förslag till program för stadens alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitik för åren 2018-2021. Programmet syftar till att lyfta fram utvecklingsområden inom det övergripande målet att Stockholm ska vara en stad fri från narkotika och doping med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol samt ett minskat tobaksbruk.

Programmet består av sex långsiktiga mål, som följs av delmål och förslag till aktiviteter för programperioden. Förvaltningen anser att förslaget till ANDT-program är väl genomarbetat och förankrat utifrån kartläggningar i staden och aktuell forskning. Det överensstämmer också med stadens långsiktiga mål. Förvaltningen ställer sig frågan om inte spelmissbruk skulle ingå i detta program i framtiden då det finns kopplingar mellan spelmissbruk och alkoholmissbruk. Förvaltningen ser positivt på förslaget.

Beslutsgång

Ordföranden Lorena Delgado (V) yrkar på förvaltningens förslag till beslut och hör enhälligt bifall därtill.

§ 33 Anmälan om revidering av lokal samverkansöverenskommelse mellan Skärholmens stadsdelsförvaltning och lokalpolisområde Skärholmen gällande gemensam lokal lägesbild, åtgärdsplan och kommunikationsplan,

Beslut

Lägga anmälan till handlingarna.

Ärendet

Föreligger förvaltningens anmälningsärende, dnr 1.2.5./113-2018.

Beslutsgång

Ordföranden Lorena Delgado (V) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut, och hör enhälligt bifall därtill.

§ 34 Beslut från IVO, återkallelse av tillstånd att bedriva enskild verksamhet avseende personlig assistans enligt 9 § 2 p LSS**Beslut**

Lägga anmälan till handlingarna.

Ärendet

Föreligger förvaltningens anmälningsärende,
dnr 8./191-2018.

Beslutsgång

Ordföranden Lorena Delgado (V) yrkar bifall till
förvaltningens förslag till beslut, och hör enhälligt bifall
därtill.

§ 35 Upphandling av hantverkstjänster**Beslut**

Lägga anmälan till handlingarna.

Ärendet

Föreligger förvaltningens anmälningsärende,
dnr 2.2.2./126-2018.

Beslutsgång

Ordföranden Lorena Delgado (V) yrkar bifall till
förvaltningens förslag till beslut, och hör enhälligt bifall
därtill.

§ 36 Plan 2018 gällande folkölstillsyn**Beslut**

Lägga anmälan till handlingarna.

Ärendet

Föreligger förvaltningens anmälningsärende,
dnr 1.3.1./178-2018.

Beslutsgång

Ordföranden Lorena Delgado (V) yrkar bifall till
förvaltningens förslag till beslut, och hör enhälligt bifall
därtill.

§ 37 Protokoll

- a. Förvaltningsgruppen 2018-02-22
- b. Gruppleadmöte 2018-02-22
- c. Pensionärsrådet 2018-03-15
- d. Rådet för funktionshinderfrågor 2018-03-16
- e. Protokoll från Pensionärsrådet 2018-02-15
- f. Protokoll från Skärholmens råd för funktionshinderfrågor 2018-02-16
- g. Skärholmens ungdomsråd 2018-02-21

Beslut

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutar att godkänna anmälan och lägga den till handlingarna.

Ärendet

Föreligger protokoll a-g.

Beslutsgång

Ordföranden Lorena Delgado (V) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut, och hör enhälligt bifall därtill.

§ 38 Anmälan av skrivelser i nämndens skrivelsepärm**Beslut**

Lägga skrivelserna i nämndens skrivelsepärm till handlingarna.

Ärendet

Föreligger förvaltningens skrivelser/handlingar/beslut.

Beslutsgång

Ordföranden Lorena Delgado (V) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut, och hör enhälligt bifall därtill.

§ 39 Balanslista uppdrag SDN 4/2018-03-22**Beslut**

Lägga anmälan av balanslistan SDN 4/2018-03-22 till handlingarna.

Ärendet

Föreligger förvaltningens balanslista över uppdrag, dnr 1.2.1./001-2018.

Beslutsgång

Ordföranden Lorena Delgado (V) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut, och hör enhälligt bifall därtill.

§ 40 Varför ökar avslagen till äldreboenden i Skärholmen?

- Skrivelse, Moderaterna, Liberalerna och Centerpartiet

Beslut

Stadsdelsnämnden ger stadsdelsförvaltningen i uppdrag att utreda vad som anförs i bilaga.

Förslag till beslut

Ledamoten Elisabeth Johnson (M) anmäler för Moderaterna en skrivelse till stadsdelsförvaltningen enligt bilaga.

Vice ordförande Jan Jönsson (L) anmäler att Liberalerna ansluter sig till skrivelsen. Ersätteran Erik Sihlberg (C) anmäler att Centerpartiet ansluter sig till skrivelsen som sitt ersättaryttrande.

Beslutsgång

Ordföranden Lorena Delgado (V) yrkar bifall till att skicka skrivelsen till stadsdelsförvaltningen för beredning och hör enhälligt bifall därtill.

Bilaga

Skrivelse, Moderaterna, Liberalerna och Centerpartiet, som sitt ersättaryttrande.

Bilaga: skrivelse, Moderaterna

Skrivelse
Skärholmen SDN
2018-03-22

Elisabeth Johnson m.fl (m)

Varför ökar avslagen till äldreboenden i Skärholmen?

Andelen äldre som får avslag på sin ansökan om att flytta till vård- och omsorgsboende ökar i de flesta stadsdelar så också i Skärholmen. Enligt Stockholms stads senaste statistik är den stadsdel som har mest restriktiv bedömning Hägersten - Liljeholmen med Skärholmen som tvåa, där ca 22 procent av ansökningarna till vård- och omsorgsboende fick avslag 2017.

Det är ingen rättvisa i staden kring biståndsbedömningen för de äldre.

Så här stor andel av ansökningarna om vård- och omsorgsboende fick avslag i Söderort 2017 (2016 inom parantes)

- **Enskede-Årsta-
Vantör:** 17,93(18,94)
- **Farsta:** 14,54(11,51)
- **Hägersten - Liljeholmen:** 31,91
(28,08)
- **Skärholmen:** 22,22(16,27)
- **Skarpnäck:** 5,83 (7,91)
- **Älvsjö:** 11,11(8,82)

Källa: Stockholms stad

**Med anledning av det som anförts ovan vill vi fråga
förvaltningen:**

Vad är förklaringen till att Skärholmen har en högre andel avslag på ansökningar till vård- och omsorgsboenden jämfört med övriga Söderort förutom Hägersten?

Då inga övriga frågor förelåg avslutade ordförande Lorena Delgado (V) mötet kl. 19.30.